

SPOLNO PRENOSLJIVE BOLEZNI

Spolno prenosljiva bolezen je virusna ali bakterijska okužba, pri kateri obstaja velika verjetnost, da se bo od okuženega človeka ali živali prenesla na zdravega s spolnim odnosom, kar lahko vključuje vaginalni, oralni ali analni odnos. Nekatere spolno prenosljive bolezni se lahko prenašajo tudi z izmenjavo drugih telesnih tekočin, npr. krvi ob uporabi igel ali transfuzij, materinim mlekom ali ob dojenju.

Najbolj znana spolno prenosljiva bolezen je AIDS, ki jo povzroča virus HIV in za katero še ni zdravila. Med bolj znanimi sta še sifilis in gonoreja. Vsekakor pa sta najpogostejši spolno prenosljivi bolezni genitalni herpes in genitalne bradavice.

AIDS;

Aids ali sindrom pridobljene imunske pomankljivosti je končna faza okužbe z virusom HIV. HIV je virus človekove zmanjšanje odpornosti. Le-ta napada celice imunskega sistema in počasi slabi obrambno sposobnost telesa. Posledice tega je oslavljen imunski sistem, zato se poveča dovzetnost za različne okužbe in rakava obolenja. Vsak dan se s HIV okuži okoli 16.000 ljudi, po ocenah strokovnjakov pa je v svetu s HIV okuženih že blizu 40 milijonov oseb. AIDS se je najverjetneje razvil v Afriki v 20. Stol., danes pa je razširjen po celem svetu. Okužena oseba več let nima nobenih bolezenskih težav, čeprav prenaša virus. AIDS je končna razvojna stopnja okužbe s HIV. AIDS je svetovni globalni problem, ki se lahko dotakne vsakogar izmed nas in predstavlja grožnjo za milijone ljudi po celem svetu. Največ ljudi se okuži pri spolnem odnosu, pri izmenjavi okuženih igel pri uživalcih prepovedanih drog, nekaj ljudi zaradi krvi, nekaj pa zaradi prenosa z matere na novorojenčke in pri materinem dojenju. HIV okužbi se lahko izognemo, če uporabljamo kondome. HIV se ne prenaša z uporabo istega stranišča, kuhinje ali če se kopamo v istem bazenu. Ne prenaša se z dotiki, objemanjem, rokovanjem, poljubljanjem (razen če je prisotna kri ali semenska tekočina). Tudi kihanje, kašljanje ali piki insektov ne prenašajo HIV-a. Zdravila za AIDS še niso našli, obstajajo pa zdravila, ki podaljšajo življenje okuženim.

RDEČA PENTLJA je svetovni simbol boja proti aidsu, je pa tudi naš simbol varnejše spolnosti. Kdor nosi rdečo pentljo, se zaveda prisotnosti AIDSA. 1. Decembra je priložnost, da si jo pripnemo vsi.

SIFILIS;

Sifilis je nalezljiva spolno prenosljiva bolezen, ki lahko zajame vse organe človekovega telesa. Povzročiteljica sifilisa je bakterija. Več kot 95% okužb nastane pri spolnih odnosih z okuženo osebo; nespolne okužbe so posledice poljubljanja, ugrizov in drugih dotikov z bolnikom, ki ima razjede na koži. Pomembno je, da sifilis ugotovimo čim bolj zgodaj, saj tako preprečimo širjenje okužbe in povečamo uspešnost zdravljenja. V Sloveniji smo sifilis zabeležili v letih 1994 in 1995, v naslednjih letih pa je število obolelih nekoliko upadlo. Sifilis delimo na zgodnji in pozni, ter pridobljeni in prirojeni.

ZGODNJI; na mestu vdora bakterije v kožo ali sluznico nastane po treh dneh zatrdlina, ki po nekaj dneh razpade v okroglo ali ovalno nebolečo razjedo, ki je najpogostejše na spolovilu, lahko pa je tudi na ustnicah ali v ustni votlini. Po nekaj dneh otečejo bezgavke, kasneje se pojavi nesrbeč izpuščaj, ki se širi s trupa na okončine in po enem do dveh mesecih izgine in pusti belkaste lise. Lahko pride tudi do izpadanja las.

POZNI; pri tej obliki ni nujno, da se pojavijo spremembe na koži. Pride do sprememb na ožilju in centralnem živčevju. Bolezen dokažemo z ugotavljanjem protiteles v krvi ali v možganski tekočini bolnika.

PRIROJENI; okužba matere lahko privede do splava oz. mrtvorojenosti ali pa se otrok rodi z znaki sifilisa.

Za preprečevanje okužbe je pri spolnem odnosu potrebna uporaba kondoma, a treba je vedeti, da se sifilis prenaša tudi z oralnim odnosom. Za posameznike, ki imajo spolne odnose z več ljudmi, je priporočljiva redna preiskava krvi. Po zakonu je obvezno tudi testiranje nosečnic.

GONOREJA;

Gonoreja ali kapavica je ena najpogostejših spolno prenosljivih bolezni, ki je znana tudi pod ljudskim imenom »triper«. Bolezen je predvsem razširjena med mlajšo starostno skupino. Povzroča jo bakterija gonokok, ki dobro uspeva na toplih in vlažnih delih telesa kot so npr. nožnica, maternični vrat, sečnica, danka ter grlo. Najpogostejše se prenese iz enega partnerja na drugega med spolnim odnosom. Znaki se pojavijo v dveh do desetih dneh po tem, ko je bilo telo izpostavljeno bakteriji. Moškim se pri okužbi z gonorejo vname sečnica, med uriniranjem se čuti pekoča bolečina, zraven pa se pojavlja tudi gnojni izcedek. Po približno dveh tednih preide akutno vnetje v kronično. Pri ženskah po navadi ni nobenih značilnih znakov, če pa so, gre navadno za izcedek iz nožnice (gnoj), pekoč občutek pri uriniranju, bolečine med menstruacijo so močnejše kot po navadi, krči in bolečine v spodnjem delu trebuha. Okužba, ki se ne zdravi, lahko napreduje na maternico in jajcevode, kar lahko vodi v neplodnost. Okužena ženska lahko tudi med porodom prenese bolezen na otroka. Pri novorojenčkih poznamo gonorejo očesne veznice. Okužijo se med porodom, če je mati okužena z gonorejo. Za preprečevanje te okužbe vsakega novorojenčka zaščitijo s Credejevimi kapljicami. Če se gonoreje ne zdravi, lahko napreduje v hujšo okužbo, ki lahko poškoduje posamezne sklepe, težave s srcem, prizadetost kože in tudi slepoto.

GENITALNI HERPES;

Genitalni herpes povzroča okužba z virusom herpes simpleks. Ta virus lahko povzroča tudi herpes na ustnicah. Prenaša se s tesnim stikom z okuženo osebo ali sluznico, med poljubljanjem, med genitalnimi ali oralnimi spolnimi odnosi, lahko pa tudi z matere na otroka. Genitalni herpes je pogostejši pri ženskah, saj je njihovo spolovilo bolj toplo in vlažno od moškega. Ko se enkrat okužimo s tem virusom, nam v telesu ostane doživljenjsko. Običajno se naseli v živčnih celicah v ledvenem predelu. Ko se ponovno aktivira pa se lahko vrne na prvotno vstopno mesto na koži.

Ni nujno, da se virus pri vseh pojavi še enkrat. Pri nekaterih se pojavlja občasno, pri drugih pa kar naprej. Običajno je prva okužba najhujša. Zelo boli. Traja približno malo več kot en teden, da bolečina preneha. Virus je zelo nalezljiv. Če ima eden od partnerjev svež mehurček, obstaja velika verjetnost, da se okužba prenese. Simptomi; koža spolovila postane zelo občutljiva na dotik, na prizadetem mestu se pojavi občutek srbenja in bolečine, lahko čutimo bolečine v mišicah, sklepih, ali pa v spodnjih okončinah, boli tudi glava, uriniranje je zelo pekoče in pojavljajo se mehurčki, ki po dveh ali treh dneh počijo, na njihovem mestu pa ostanejo boleče razjede.

GENITALNE BRADAVICE;

Genitalne bradavice povzročajo človeški papiloma virusi. Bradavice se lahko pojavijo ob vstopu v nožnico, okoli zadnjika in na penisu. Običajno se prenašajo s spolnimi odnosi, pa tudi s tesnim stikom kože z okuženo kožo, prek obleke, brisač in preko poroda. Lahko so majhne in nemoteče, lahko pa se močno razrastejo in imajo cvetačast videz. Bradavice so lahko povsem neopazne. Pri moškem na primer znotraj sečnice, pri ženski pa znotraj nožnice. Od okužbe do pojava bradavic lahko mine veliko časa, tudi do 18 mesecev, zato ni nujno, da vas je okužil trenutni spolni partner. Če ste imeli spolni stik z osebo, ki je okužena z genitalnimi bradavicami, je možno, da se bodo pojavile tudi pri vas, ni pa nujno. Kot pri vseh drugih okužbah ima pomembno vlogo posameznikov imunski sistem. Simptomi; pojavijo se lahko posamično ali pa v skupinah – lahko imamo eno ali pa 10, občasno so srbeče, a neboleče, lahko so povsem neopazne, lahko povzročijo blage krvavitve, redkeje pa neobičajen izcedek iz nožnice, pri moškem na penisu lahko spominjajo na bradavice na rokah ali nogah, po kožico na glavici penisa in v predelu zadnjika so bradavice običajno belkasto rožnate barve. Če smo okuženi, je popolna ozdravitev redka, še posebno pri ženskah, ki živijo stresno. Zdravljenje v obliki mazil največkrat ni uspešno. Najsodobnejše je zdravljenje z laserskim uničenjem prizadetega območja, ki pa ni vedno najuspešnejše.

PREPREČEVANJE OKUŽB; Najboljša preventiva je vzdržnost, ampak ne le vaginalnih, temveč tudi oralnih in analnih spolnih odnosov. A spoznanja iz preteklosti kažejo, da ljudje za vzdržnost nismo najbolj dovzetni, in če odštejemo še tiste 100% varne oblike spolnosti, kot sta na primer seks po telefonu in po internetu, ostanemo pri tistih najbolj standardnih nasvetih. Najbolje je, da pri spolnih odnosih uporabimo kondom in tako zmanjšamo možnost okužbe. Moramo pa se zavedati, da tudi kondom ni povsem varna zaščita. Dobro je, da svojega spolnega partnerja zelo dobro poznamo, zaščitimo pa se lahko predvsem tako, da zmanjšamo število partnerjev.

Viri;

http://sl.wikipedia.org/wiki/Spolno_prenosljiva_bolezen

<http://www.bolezen.si/bolezni/spolne-bolezni>

<http://www.zzv-ce.si/unlimitpages.asp?id=279>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Aids>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Sifilis>

<http://www.tosemjaz.net/clanki/487/detail.html>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Gonoreja>

<http://www.tosemjaz.net/clanki/486/detail.html>

<http://www.intimatemedicine.si/zdravje-in-seks/je-oralni-seks-res-popolnoma-varen/>

<http://vizita.si/clanek/leksikon/genitalni-herpes.html>

<http://vizita.si/clanek/leksikon/genitalne-bradavice.html>

<http://vizita.si/clanek/spolnost/genitalne-bradavice.html>